

Η Απογύμνωση του (Νέο) Αριστερού Λόγου – Το κοινωνικο-ιστορικό δείγμα

Αποστόλης Στασινόπουλος

«Είμαστε κάθε λέξη απ' το σύνταγμα αυτής της χώρας»

Με αυτή την εμβληματική φράση για τη σύγχρονη αριστερά θέλησε ο Α. Τσίπρας να σφραγίσει μετά την πρώτη εκλογική νίκη του Σύριζα τις προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης, εγκαινιάζοντας τον νέο κυβερνητικό σχηματισμό ως τον μοναδικό φορέα επαναλειτουργίας του κράτους και διαφύλαξης της συνταγματικής νομιμότητας. Ήδη από την πτώση της εγχώριας σοσιαλδημοκρατικής πλάνης και την κατάρρευση του Πασόκ, είχε αποδυθεί σε μια επιχείρηση προσεταιρισμού των πολιτικών αιτημάτων του εν λόγω χώρου μέσα από τη διαρκή επίκληση της «δημοκρατικής παράταξης» του τόπου, απευθυνόμενος σε ένα από χρόνια κατασκευασμένο ακροατήριο που από τα μέσα του προηγούμενου αιώνα και με πολλαπλές μεταμφιέσεις αποτελεί τη βάση της κεντρικής πολιτικής εξουσίας.

Τα θεμέλια της «δημοκρατικής παράταξης» που δεν κατάφερε να διατηρήσει στο πελατολόγιό του ο Ευ.Βενιζέλος και κατέγραψε στην εκλογική του ατζέντα ο Σύριζα, σηματοδότησαν την κορύφωση του αριστερού εγχειρήματος κατάληψης της εξουσίας και παραγωγής ενός ηγεμονικού λόγου διαχωρισμένου από τις δημοκρατικές αιχμές που είχαν αναδείξει τα κοινωνικά κινήματα των τελευταίων ετών. Βέβαια, μόνο ένας τραγωδός του 21^{ου} αιώνα θα μπορούσε να διαλευκάνει πού οδηγεί η σύγχυση μεταξύ της προσκόλλησης στο ενωσιακό μοντέλο, της λατρείας των κινημάτων και της λενινιστικής φαντασίωσης του αυτοσκοπού της εξουσίας. Ο Λένιν το 1917 ήξερε πολύ καλά ένα πράγμα, πως έφτασε η στιγμή για να πάρει την εξουσία και πως αύριο θα είναι αργά. Έχουν περάσει σχεδόν εκατό χρόνια από τότε και ενώ το παρόν

των κοινωνιών επιταχύνεται και μεταβάλλεται ραγδαία, ο πόθος της εξουσίας για την εξουσία παραμένει ακατάβλητος στον αριστερό λόγο.

Η ρητορική της πόλωσης που συνόδευσε την πολιτική της ενσωμάτωσης ακολούθησε πιστά τα νεοελληνικά διλήμματα του «Καραμανλής ή τανκς» και του μεταμφιεσμένου «σοσιαλισμός ή βαρβαρότητα», προσθέτοντας με μπόλικη δόση αριστερού λαϊκισμού το νεόκοπο μνημόνιο-αντιμνημόνιο. Συγκαλύπτοντας το πορώδες έδαφος της ριζοσπαστικοποίησης της δημοκρατίας και επαναπροσδιορισμού των μεταπολεμικών και μεταπολιτευτικών θεσμών της ελληνικής κοινωνίας που απασφαλίστηκε τα τελευταία χρόνια, προσέφυγε σε μια καταγγελία της λιτότητας και διεκδίκηση της καταστρατηγημένης δημοκρατίας αγνοώντας το κολλώδες τέλμα της σοσιαλδημοκρατίας και τα οριακά σημεία απόδοσης της αντιπροσώπευσης. Ακόμα, η διακαής επιθυμία παρείσφρησης στην κρατική εξουσία και η επιδίωξη ισχυροποίησης της ευρωπαϊκής νομικο-πολιτικής τάξης δίχως καμία διερώτηση γύρω από τις δομές και τους μηχανισμούς που τις συστήνουν κατέδειξε και κατά δήλωση της ευρωπαϊκής ελίτ πως η “αριστερή” διακυβέρνηση απεδείχθη η ικανότερη ώστε να ολοκληρώσει χωρίς ιδιαίτερους κλυδωνισμούς τη συντριβή των κοινών και τη διάλυση του κοινωνικού συμβολαίου.

Τι μπορεί να σηματοδοτούν όμως για τη σύγχρονη Ευρώπη λέξεις όπως έθνος-κράτος, κοινωνικό συμβόλαιο, αντιπροσώπευση, πρόοδος, ανάπτυξη; Τι έχει απομείνει άραγε σήμερα από τις αφετηριακές εξαγγελίες περί ελευθερίας, ισότητας και αδελφοσύνης; Οι παραδοσιακοί διαχωρισμοί καθίστανται αναχρονιστικοί καθώς εδραιώνεται πλέον η πολιτειακή ισχύς της οικονομικής σφαίρας αφού η πολιτειακή και πολιτική ζωή βουλιάζει στην οικονομία της αγοράς και των διάχυτων οικονομικο-πολιτικών δικτύων υπερεθνικής εξουσίας συντρίβοντας τη δυνατότητα του πολίτη να συμμετέχει καθοριστικά στην απόφαση. Τι σημαίνει να είσαι πολίτης σήμερα στη Ευρώπη; Η διάκριση δημοσίου και ιδιωτικού έχει πλήρως διαρραγεί, και η έννοια του πολίτη απαξιώνεται επειδή εκφράζει τον

κατακερματισμό και την πολιτική αδυναμία των πολιτών απέναντι στις παντοδύναμες ελίτ. Ο πολίτης δεν έχει πραγματικό λόγο στην απόφαση, γεγονός που εκδηλώθηκε ξανά με τεράστια σαφήνεια μετά και το τελευταίο δημοψήφισμα. Η Ε.Ε. ενσαρκώνει σήμερα μια συγκεντρωτική δομή ολιγαρχικού τύπου που τείνει διαρκώς σε γιγαντισμό. Στον πυρήνα της ευρωπαϊκής λογικής και φαντασίας βρίσκεται η αντίληψη πως όλα κινούνται γύρω απ' την οικονομία επιβάλλοντας έναν πολιτισμό της οικονομίας σε έναν διαρκή επαναπροσδιορισμό με όρους χρηματοπιστωτικής ολοκλήρωσης. Γινόμαστε καθημερινά μάρτυρες μέσα από ένα πλήθος γεγονότων, της συντριπτικής υπεροχής της κερδοσκοπίας που αδηφάγα επιχειρεί να ιδιωτικοποιήσει το σύνολο των κοινών υπό το γυμνό πέπλο της ανάπτυξης, διαμορφώνοντας ένα αδιάσπαστο συνεχές περιφράξεων. Η Ευρώπη διαχωρίζεται σε ζώνες υψηλής τεχνολογικής ανάπτυξης, ειδικές ζώνες όπου το δίκαιο περιστέλλεται ανά περίπτωση και ζώνες ανομίας.

Τα παγκόσμια πλέον δίκτυα οικονομικής εξουσίας που επικαθορίζουν τις αποφάσεις για το μέλλον των κοινωνιών, μετασχηματίζουν το κράτος σε έναν θεσμό θωράκισης της δημόσιας ασφάλειας και υλοποίησης των κυρίαρχων επιταγών. Χαρακτηριστικό ως προς αυτό είναι το παράδειγμα των Σκουριών όπου η κρατική δομή αναλαμβάνει τον ρόλο του αστυνόμου μεταξύ της κερδοσκοπίας της Eldorado Gold και της τοπικής κοινωνίας εις βάρος φυσικά των τοπικών αντιστάσεων. Ακόμα, η υιοθέτηση κεϋνσιανών πολιτικών στο σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον έδειξε γρήγορα τα όριά της. Η σχετική αποτελεσματικότητα των παραπάνω πολιτικών, που εδραζόταν στις πρώτες δεκαετίες μεταπολεμικά, βασιζόταν στην ικανότητα των κυβερνήσεων να ελέγχουν με νομισματικά και δημοσιονομικά μέτρα το επίπεδο της απασχόλησης, τον ρυθμό της ανάπτυξης, το επίπεδο των τιμών και το εξωτερικό ισοζύγιο. Η έξοδος από τις κλειστές οικονομίες σε μια διευρυμένη αγορά πολλαπλών διαστρωματώσεων, η υπερδιόγκωση του οικολογικού αποτυπώματος με την ταυτόχρονη υφειακή τάση της παγκόσμιας οικονομίας –προς πείσμα και των αριστερών επιδιώξεων για νέες αναπτυξιακές διαδρομές– και η υποβάθμιση της κρατικής πολιτικής ισχύος σημαδεύει το ήδη απονεκρωμένο

σώμα της κρατικής εξουσίας με όρους κυρίαρχης εθνικής πολιτικής. Η νεοφιλελεύθερη σκακιέρα απορροφά την εθνική πολιτική της σοσιαλδημοκρατίας καθιστώντας την αντιμνημονιακή συνθηματολογία και το κεϋνσιανό πρόγραμμα σε έσχατης πολιτικής σημασίας διεκδικήσεις. Βέβαια, ο τραγέλαφος των αριστεριστικών οραμάτων επίλυσης των προβλημάτων δια της εξόδου από το ενωσιακό μόρφωμα παραγνωρίζει αφενός την εξωτερική απόδοση της ισοτιμίας του εσωτερικού νομίματος και αφετέρου την ισχύ των παγκόσμιων δικτύων εξουσίας με την παράλληλη καθυπόταξη κρατών εκτός Ε.Ε. από τα εν λόγω δίκτυα.

Η εξαγγελία του δημοψηφίσματος αποκάλυψε με διαφάνεια την αμηχανία και τον συνολικό αυτοεγκλωβισμό του πολιτικού σχεδιασμού και της κυρίαρχης ρητορικής του Σύριζα. Η «πολιτική του εφικτού», που προσέβλεπε σε μια αμοιβαία επωφελή λύση, καθαίρεσε γρήγορα την πολλαχώς καθαγιασμένη «αριστερή» διαχείριση του κράτους υπό την προωθητική αντιπολίτευση των κινημάτων και καθιέρωσε την παραγωγή ενός λόγου επαναθεμελίωσης της «μη εναλλακτικής». Άλλωστε, η αποφυγή κριτικής των μετασχηματισμών της σύγχρονης κρατικής δομής και του επελαύνοντος οικονομισμού προς όλα τα πεδία της ζωής που οδήγησε στην απογύμνωση του αριστερού λόγου, είχε να αντιμετωπίσει και τη νέα συμφωνία της TTIP. Η διχοτομική διαίρεση της κοινωνίας σε δύο αντιμαχόμενα στρατόπεδα, που κατασκεύασε το εύπεπτο και λαϊκίστικο δίλημμα της εξόδου από το μνημόνιο και κατέληξε στο δημοψήφισμα, οικοδόμησε τους όρους της ήττας μέσα από τη μη διαχειρισσιμότητα του ΟΧΙ και την υπογραφή της νέας συμφωνίας. Η διεξαγωγή του δημοψηφίσματος δεν σηματοδότησε επ' ουδενί την άσκηση κοινωνικής εξουσίας με δημοκρατικές συντεταγμένες. Παρουσίασε όμως μια κοινωνική δυναμική με τεράστια εσωτερική ρευστότητα αλλά και σαφή διατεταγμένη οριοθέτηση που εκφράστηκε συντριπτικά.

Τα φαντάσματα μιας σύγχρονης αριστερής κρατικής ηγεμονίας και μιας σύζευξης με διαχωρισμούς μεταξύ αριστερής διακυβέρνησης και κοινωνικών κινημάτων εξανεμίστηκαν ταχύτατα, με τον

αριστερό κυβερνητισμό να ολισθαίνει ολικά σε έναν αυταρχικό φιλελευθερισμό και να καθλώνει τα κινήματα επιζητώντας την κρατικοποίησή τους. Η αποτυχία της αριστερής διακυβέρνησης δεν καταδεικνύει την αδυναμία της ηγεσίας του Σύριζα να διαπραγματευτεί και να υλοποιήσει τον πολιτικό της προγραμματισμό αλλά αναφέρεται στο σύνολο της αριστερής στρατηγικής και ρητορικής και στην καθολική φαντασίωσή της για την εφόρμηση στην κρατική εξουσία και την εναλλακτική της διαχείριση. Το γεγονός αυτό συμπαρασύρει το σύνολο του αριστερού λόγου, ο οποίος σε όλες τις εκφράσεις του είναι άρρηκτα συνυφασμένος με την πρόσδεση στην κρατική εξουσία. Η κρατική δομή έχει περιέλθει σε μια ψυχρή και αναποτελεσματική διαχειρισσιμότητα, μετατρέποντας τους επίδοξους εραστές της σε υπαλληλικό προσωπικό. Η αριστερή περιπλάνηση στην εξουσία έδειξε ξανά τα όριά της. Ας μη γυρεύουν οι αστερισμοί του αριστερισμού την ανικανότητά τους να εισέλθουν στο κοινοβούλιο στην ανωριμότητα των συνθηκών.

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 18